

## AŞIRI-SAĞ TERÖR, KOMPLO TEORİLERİ VE YENİ MEDYA ÜZERİNE BİR İNCELEME

An Analyze on Far-Right Terrorism, Conspiracy Theories and the New Media

Umut YUKARUÇ\*

### Öz

2011 Oslo Saldırısı, 2019 Yeni Zelanda Christchurch Saldırısı, 2019 Amerika Birleşik Devletleri (ABD) El Paso Saldırısı veya 2019 ABD Poway Sinagog Saldırısı gibi beyaz üstünlüğünü savunan terör saldırılarının sayısı son on yılda artış göstermiştir. Bu saldırılar farklı coğrafyalarda ve farklı zamanlarda gerçekleşmiş olmalarına rağmen aralarında bazı benzerlikler vardır. Bu benzerliklerden biri hemen hemen aynı ideolojilere sahip olan bu teröristlerin güvenlik tahayyüllerini şekillendirirken komplo teorilerine sıklıkla başvurmalarıdır. Sosyal bilimlerde farklı disiplinlerin incelediği komplo teorilerini terör bağlamında değerlendirdiğimizde yapılan çalışmalar, komplo teorilerinin radikalleşmeyi ya da şiddete başvurmayı artıran bir rolü olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın amaçlarından birincisi de beyaz üstünlüğünü savunan aşırı-sağ terör saldırılarını yapan kişilerin manifestolarını inceleyerek komplo teorilerinden etkilenip etkilenmediklerini ortaya koymak ve manifestoları arasında benzerlik olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Bu çalışmanın bir diğer amacı ise uzak coğrafyalarda olan bu teröristlerin birbirlerinden nasıl etkilendiği üzerinde durmak ve yeni medyanın bu konudaki rolüne odaklanmaktadır. Bu amaçla, bu çalışmada ilk olarak komplo teorilerinin terörizm çalışmaları üzerindeki etkisi açıklanmıştır. İkinci olarak, teröristlerin manifestoları incelenecek ve komplo teorilerinin onların güvenlik tahayyüllerini nasıl etkilediği tartışılmıştır. Son olarak ise yeni medya bağlamında saldırganların nasıl sanal bir cemaatin üyesi olabilecekleri Stormfront web sitesine odaklanarak yorumlanmıştır.

### Anahtar

#### Kelimeler:

Aşırı-Sağ Terör,  
Güvenlik  
Çalışmaları,  
Yeni Medya ve  
Komplo  
Teorileri.

#### JEL Kodları:

F50, F59, Y80.

### Abstract

The number of far-right terrorist attacks advocating for white supremacy has increased in the last decade, such as the 2011 Oslo Attack, the 2019 Christchurch Attack in New Zealand, the 2019 El Paso Attack or the 2019 Poway Synagogue Attack in the USA. Although these attacks took place in different geographies and at different times, there are some similarities between them. One of these similarities is that these terrorists, who have almost the same ideologies, frequently resort to conspiracy theories while shaping their security imaginations. When we evaluate conspiracy theories examined by different disciplines in social sciences in the context of terrorism, studies reveal that conspiracy theories may have a role that increases radicalization or resorting to violence. The first aim of this study is to examine the manifestos of the far-right terrorist attacks advocating white supremacy, to reveal whether they are affected by conspiracy theories and whether there is any similarity between their manifestos. The second aim of this study is to focus on how these terrorists, who are in distant geographies, are affected by each other and to focus on the role of new media in this issue. To this end, this study will first explain the impact of conspiracy theories on terrorism studies. Second, manifestos of terrorists will be examined and how conspiracy theories affect their security imaginations will be discussed. Finally, how attackers can become members of a virtual community in the context of new media will be interpreted by focusing on the Stormfront website.

### Keywords:

Far-Right  
Terrorism,  
Security  
Studies, New  
Media and  
Conspiracy  
Theories.

#### JEL Codes:

F50, F59, Y80.

\* Öğr. Gör. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye, umutyukaruc@nevsehir.edu.tr ORCID: 0000-0001-9107-5961

Makale Geliş Tarihi (Received Date): 03.03.2022 Makale Kabul Tarihi (Accepted Date): 19.04.2022

Bu eser Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.



## 1. Giriş

Küreselleşmenin, demografik değişikliklerin ve artan sağ popülist hareketlerin etkisiyle beyaz üstünlüğüne dayalı aşırı sağ terörizm her geçen gün yeni örnekler vermektedir. Diğer terör türleri ile kıyaslandığında daha fazla bireysel özellik taşıyan ve daha az can kaybıyla sonuçlanan bu saldırıların sıklığının artması önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. 2011 Oslo Saldırısı, 2019 Yeni Zelanda Christchurch Saldırısı, 2019 ABD El Paso Saldırısı veya yine 2019 ABD Poway Sinagog Saldırısı, son on yılda gerçekleşen bu tür terör saldırılarına örnek olarak verilebilir. Bu saldırılar ilk bakışta ulusal terör saldırıları olarak düşünülebilirler. Fakat saldırıları gerçekleştiren teröristlerin farklı ülkelerde olmalarına rağmen benzer ideolojiler ve benzer medya kaynaklarından beslendikleri düşünüldüğünde, uluslararası güvenlik kapsamında değerlendirilmeleri gerekmektedir. Özellikle, yeni medya ve birbirinden haberdar olma olanaklarının çeşitlendiği düşünüldüğünde, bu terör saldırılarının ideolojilerinin yaygınlaşmasının kolaylaştığı söylenebilir. Nitekim Oslo saldırısını gerçekleştiren Breivik ile Christchurch saldırısının faili Tarrant’ın manifestoları incelendiğinde birçok benzerlikler göze çarpmaktadır. Bu da farklı zamanlarda ve farklı coğrafyalarda “yalnız kurt” saldırıları gerçekleştiren teröristlerin aslında geniş iletişim ağlarından etkilendiğini göstermektedir.

Psikoloji, sosyoloji, siyaset bilimi veya daha yakın zamanda uluslararası ilişkiler gibi farklı bilim ve disiplinlerin farklı tanımlamalara sahip olduğu komplo teorileri terör bağlamında değerlendirildiğinde radikalleşmeyi ya da şiddete başvurma durumunu artıran süreçte komplo teorilerinin bir rolü olduğu görülebilir. Nitekim yukarıda bahsedilen saldırıları yapan teröristlerin manifestoları incelendiğinde söylemlerinde komplo teorilerine sıklıkla başvurdukları, bazı grupları ötekileştirirken ve tehdit olarak görürken bazı grupları ise korunması gereken dezavantajlılar olarak tanımladıkları görülmektedir. Terör saldırısı gerçekleştirdikleri hedefler ise bu komplo teorilerinde ötekileştirilen kişiler ya da gruplar olmuştur. O halde komplo teorileri ile aşırılaşma arasında bir bağlantı olup olmadığı önemli hale gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı, teröristler ile beyaz üstünlüğünü savunan aşırı sağ ideolojiye sahip terörist grupların birbirlerinden nasıl etkilendiklerini göstermek ve bu konuda yeni medya ve komplo teorilerinin oynadığı rolü incelemektir. Bunun için terör saldırısını gerçekleştiren kişilerin yayınladığı manifestolar incelenecektir. Aynı zamanda aşırı-sağcı teröristlerin düşünce, ideoloji ve söylemlerindeki ortak noktalar analiz edilecek ve Stormfront gibi Ku Klux Klan bağlantılı bir forum sitesi ile bu ideolojiler ve komplo anlatıları arasında bağlantılar kurulacaktır. Bu sebeple söylemler ve bu söylemlerin analizleri bu çalışma için önemli olacaktır. O Tuathail ve Agnew (1992) söylemleri, insanların dünyaları ve faaliyetleri hakkında anlam inşa etmede kullandıkları sosyo-kültürel kaynaklar seti olarak kavramsallaştırmışlardır. Epstein (2018) söylemleri anlam yaratan pratikler olarak tanımlamış ve gerçek şeyleri bizim için belirli şekillerde anlamlı kıldıklarına inanmıştır. Doty’ye (1993) göre “dil, özneler, nesnelere ve dünyalar üretmek için bir sistemin parçası olan bir dizi işaret olarak görülebilir” ve söylem bir “gerçeklik” yaratabilir. O halde anlam, söylem içerisinde oluşmaktadır. Holzscheiter (2014) da söylem analizinin, anlamla ve sosyal gerçekliğin inşa edildiği dilsel ve iletişimsel süreçlerle ilişkili olduğunu belirtmiştir. O zaman söyleme odaklanmak, bu gerçekliğin nasıl üretilip sürdürüldüğüne ve çeşitli pratikleri nasıl mümkün kıldığına ışık tutabilir (Doty, 1993: 302). Bu çalışmada da komplo teorilerinin aşırılaşma/radikalleşme üzerindeki etkisi söylem bazında incelenecek ve teröristlerin tahayyüllerinde komplo teorilerinin nasıl aşırı düşüncelere sebep olmak için önemli anlatılar sunduğu üzerinde durulacaktır.

Bu çalışmada, ilk olarak komplo teorilerinin kısaca ne olduğu ve terör çalışmalarında tanımlanan aşırılaşma üzerindeki etkisi tartışılacaktır. İkinci olarak, Tarrant ve manifestosu bu bağlamda incelenecektir. Bu bölümde Tarrant'ın manifestosunda hangi komplo teorilerine başvurduğu ve aşırılaşmasında bunların etkisinin nasıl olduğu üzerinde durulacaktır. Üçüncü bölümde, Breivik ve manifestosu incelenecek; inandığı komplo teorilerinin ideolojisi üzerinde nasıl bir etkisi olabileceği tartışılacak ve Tarrant'ın bu ideoloji ile inandığı komplo anlatıları arasındaki benzerlikler gösterilecektir. Son bölümde ise ABD'de gerçekleşen iki terör saldırısından kısaca bahsedilecek, bu saldırıları yapanların manifestolarındaki komplo teorileri Tarrant'ın manifestosundakilerle karşılaştırılacaktır. Bu bölümde aynı zamanda yeni medyanın bu teorilerin yayılmasındaki ve benzer ideolojiye sahip olanların sanal bir cemaat oluşturmasındaki rolü üzerinde, Stormfront'a odaklanarak durulacaktır.

## 2. Komplo Teorileri ve Aşırılaşma

Komplo teorilerinin neler olduğu, kimler tarafından kullanıldığı ve neden sıklıkla kullanıldığına dair birçok akademik çalışma yapılmıştır. Komplo teorileri, özellikle sosyal bilimlerin birçok dalı tarafından açıklanmaya çalışılmış ve her disiplin kendi tanımını yapmıştır. Bu yüzden tek bir tanımı yoktur. Barkun'a göre komplo teorileri, "güçlü, gizli, kötü güçlerin insan kaderini kontrol ettiği inancı" olarak tanımlanır (Barkun, 2003: 2). Blanus ve Hristov'a (2020) göre "komplo teorisinin özü, bir grup düşmanın veya topluluğun bir düşmanının görüntüsüdür". Komplo teorileri ya var olmayan fantastik komplolara atıfta bulunur ya da gerçek komploların gerçekliğini bozar ve genellikle onları mantığın ötesine taşır (Nefes ve Romero-Reche, 2020: 97). Komplolar, dünya siyasetinde sıklıkla karşılaşılan, diplomaside kullanılan, savaşlara ya da barışa neden olan, somut kaynaklara dayalı güvenlikle ilgili olaylardır (Aistrophe ve Bleiker, 2018: 168). Komplo teorisi ise, doğru olabilecek veya olmayabilecek bir komplo hakkında kanıtlanmamış bir öneridir (Olmsted, 2009: 3). Yani kısaca, komplolar eylemlerle, komplo teorileri algılarla ilgilidir (Nefes ve Romero-Reche, 2020: 97).

Komplo teorileri basit cevaplar ararken ve basit cevaplar üretirken, bunların çoğunu gözlemlenemeyen gizli örgüt ve ilişkilerine bağlar. Bu teorilere göre, gizli ve önemli güçler, çeşitli ilişki ve bağlantılarını kullanarak halk tarafından gözlemlenemeyecek bir şekilde arzu ettikleri amaç ve sonuçlara ulaşırlar. Van Prooijen ve diğerlerinin (2015) yapmış olduğu bir araştırmaya göre hem aşırı sol hem de aşırı sağcılar, karmaşık toplumsal sorunlara ya da krizlere basitleştirilmiş siyasi çözümlerin aracılık ettiği komplo teorilerine eşit derecede inanmaktadırlar. Yani komplo teorileri, tek bir ideolojiye de özgü değildir. Siyasi yelpazenin her bölgesinden onlara inananı bulmak mümkündür. Siyasi aşırılık ise, komplo teorilerine olan inancın artmasına neden olur (Van Prooijen vd., 2015). Bu ikisi arasındaki ilişki, popülist siyasetin önemli bir parçası olan ikili düşünce (genellikle Maniheist -Manichean- dünya görüşü olarak adlandırılır; bkz. Mudde, 2004; Panizza, 2005; Albertazzi ve McDonnell, 2015; van Kessel, 2015) ile açıklanabilir.

Popülist söylemde, Maniheist toplum görüşü, insanlar ve diğerleri/dışarıdakiler arasındaki bir karşıtlığı ifade eder. Bu söylem içinde, her zaman toplumun zararı ve kendi çıkarları için komplo kuran küresel seçkinler gibi 'kötü' veya 'kötü' aktörlere ilişkin basit bir bakış açısı vardır (Albertazzi ve McDonnell, 2015). Benzer şekilde, kanıtlar komploya inananların dünyayı mutlak iyi ve kötü olarak iki kamp arasındaki siyasi bir savaş alanı olarak gördüklerini göstermektedir (Oliver ve Wood, 2014; Green ve Douglas, 2018). Bu tür düşünceye sahip insanlar dünyayı siyah

ve beyaz görür ve bu da kendilerini ve başkalarını aşırı zıtlıklarda değerlendirmelerine neden olur (Williams vd., 2021). Dahası, popülist politikacılar sıklıkla böyle bir ikilikçi dünya görüşünü içeren komplo teorilerini kullanırlar (Fenster, 2008; Yablokov, 2014). Örneğin, Donald Trump, COVID-19 virüsünü açıklamak için “derin devlet” komplo teorilerini ele alırken, Almanya için Alternatif veya İtalya'daki Lig Partisi'nden Avrupalı politikacılar, virüsün ABD tarafından yaratılmış bir biyolojik silah olabileceğini iddia etmektedir (Eberl vd., 2021).

Komplo teorileri sıklıkla karşımıza çıkar. Düz dünya teorisi, Chemtrails ya da özellikle son zamanlarda gündem olan aşilar hakkında tanık olduğumuz sayısız birçok komplo teorisi gündelik yaşamı işgal etmektedir. Daha önceden sadece marjinal gruplar ile anılan komplo teorileri sosyal medyanın da etkisiyle daha fazla kişiye ulaşır olmuş ve gündelik yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Rousis vd. (2020: 2) ABD vatandaşlarının yarısı en az bir komploya inanmaktadır. Swami ve diğerlerinin (2011) ulaştığı sonuca göre ise bir komplo teorisine inanan kişiler daha fazlasına inanmaktadırlar. Yani komplocu düşünme (conspirational thinking), artık sadece marjinal diyebileceğimiz kişilere atfedilen değil, daha fazla kişinin sahip olduğu bir özelliktir.

Bu makalenin konusu ise komplo teorilerinin radikalleşmeye etkisinin olup olamayacağını tartışmaktadır. Bu husus üzerinde durulduğunda ise bütün komplo teorilerinin radikalleşmeye yol açtığını ya da bir komplo teorisinin ona maruz kalan herkesi radikalleştirdiğini, aşırılaştırdığını ya da şiddete başvurmaya yol açtığını söylemek mümkün değildir. Aşırı sağ terör araştırmalarına bakıldığı ve radikal ve aşırı kavramları incelendiğinde, 'radikal', genellikle ana akım siyasetle çelişen, ancak yine de demokratik yapılar içinde çalışmaya istekli olan anlamına gelirken, 'aşırılık', demokratik normların dışında çalışmak isteyen gruplara ve aktörlere uygulanan bir etiket olarak karşımıza çıkar (Lee, 2020: 345). Yani her radikalleşen kişi şiddete başvuracak denilemez.

Komplo teorilerinin aşırılığa ve hatta terörizme zımnı desteğin normalleştirildiği bir bağlam yarattığı söylenebilir. Bartlett ve Miller (2010) komplo teorilerinin radikalleşmeye üç aşamada etki ettiğinden bahseder: Birincisi, komplo teorileri, bir karşıtlığın içinde 'öteki'nin veya düşmanın ve kişinin kendi konumlarını belirler. İkincisi, komplo teorileri toplumdaki grupları siyah ve beyaz olarak tasvir eder ve aradaki her türlü ılımlı veya muhalif sesi gayrimeşru hale getirir. Son olarak, komplo teorileri, bir grubu şiddete başvurmaya teşvik edebilirler, hem grubun kendisine hem de daha geniş destekçilerine şiddeti betimlemek için retorik araçlar olarak hareket ederek insanları uykularından “uyandırabilirler”. Atran (2003), “aşırı davranışların belirli tarihsel, politik, sosyal ve ideolojik bağlamlar tarafından ortaya çıkabileceğini ve bunların sıradan hale getirilebileceğini” iddia etmektedir. Siyasi bir amaç için sivillere yönelik şiddeti onaylayan veya en azından kınamayan komplo teorilerine maruz kalmak, bu davranışı normalleştirir ve terör eğilimini daha olası hale getirebilir. Berger'e (2018) göre radikalleşen ve aşırılıkçı hale gelen bir birey, genellikle aşağıdaki aşamalardan geçer: İç-grup ile özdeşleşme, bir dış-gruba yönelik olumsuz görüşler, kriz algısı, aşırılıkçı iç-gruba merak, aşırılıkçı iç grubun dikkate alınması, aşırılıkçı iç-grupla özdeşleşme, öz değerlendirme, tırmanma (escalation), eylem sonrası değerlendirme.

Berger'in (2018) açıkladığı bu sürece göre, ilk olarak, bir birey kendisini beyaz, Hristiyan veya Müslüman gibi yakın hissettikleri bir kimlik ile ilişkilendirmeye başlar. İkinci olarak, birey, kısa süreli bir çatışmadan ziyade içsel kimliğine dayalı olarak bir dış-grup veya gruplar hakkında olumsuz görüşler geliştirir. Daha sonraki süreçlerde birey, aşırılık yanlısı bir hareketin varlığını öğrenir veya metinleri okuyarak ideolojisi hakkında daha fazla bilgi arar, bir dış grup hakkında

olumsuz görüşler veya bir kriz algısı geliştirmeden önce aşırılık yanlısı bir iç grup hakkında merak oluşturabilir, aşırılıkçı ideoloji ve onun yandaşları hakkında öğrendiklerini gözden geçirir ve kendisini aşırılıkçı ideolojinin yandaşı olarak düşünmeye başlar ve aşırılık yanlısı i grubun krize bir çözüm sunduğu konusunda bu aşırılıkçı iç-grup ile hemfikir olur. Yani bir kişinin aşırılıkçı ve hatta teröre başvuracak noktaya gelmesi bazı süreçlerden geçmesine bağlıdır.

Komplo teorilerinin de aşırılaşma/radikalleşme süreçlerinde bir etkisi olabilir. Berger'e (2018) göre bir kriz anlatısını inşa etmek için, siyasi anlaşmazlıklar veya grup içi ve grup dışı arasındaki şiddetli çatışmalar gibi gerçek çatışmalar hayali veya uydurma bilgilerle karıştırılır. Komplo teorileri, aşırılık yanlısı ideologların, i-grubu etkileyen gerçek veya gerçekmiş gibi algılanan sorunları açıklamak için kullandıkları araçlar arasındadır. Bu teoriler ile seçkin dış-grup üyelerinden oluşan güçlü bir çetenin gizli entrikalar ile iç-grup yeleri için olumsuz durumlara yol açtığı düşünülür. Bu şekilde kurulan anlatılar yoluyla kişileri aşırılığa doğru yönlendiren bir ikilik kullanarak gücü bir i-gruptan bir dış-gruba aktarırlar. Aşırılıkçı ideologlar, komplo teorilerini inşa edilmiş bir dış-grup kimliğinin kalbine yerleştirir ve dış-grubun tanımını çeşitli gerçekdışı ayrıntılarla süslerler. Böylece komplo teorileri iç-grup ile dış-grup arasında bir bölünme yaratır ve bu ayırım giderek büyür. Bu, sonuç olarak, radikalleşme ve aşırılaşmaya yol açabilir.

Lee'ye (2020) göre de komplo teorileri, dünyayı i-gruplara ve dış-gruplara göre yapılandırarak, içeriden bilgiye erişimden kaynaklanan kendini özel hissetme duygusunu pekiştirerek ve aşırılıkçı anlatıların çekiciliğini genel olarak arttırarak açık ve net anlatılar sağlayabilir. Rousis ve diğerlerine (2020) göre komplo teorileri, bireylerin kaygı duygularını arttırır, kurumlara karşı güvensizliği körükler ve gcszlk duygularını teşvik eder. Bunların tümü, kişinin radikal şiddet içeren aşırılıkılık eğilimini arttırabilir. Nitekim tam da bu etkilere sebep olan ve aşırı-sağ teröristlerin de manifestolarında geçen komplo teorileri vardır. Komplo teorileri sadece sağ ideolojiler ile alakalı olmamasına, sol ideolojiler için de farklı komplo teorileri olmasına rağmen bu makalede sadece sağ terör ideolojilerinin kullandığı bazı komplo teorileri ve sağ terör olayları arasındaki ilişki incelenecektir.

### **3. The Great Replacement, Tarrant ve Christchurch Saldırısı**

2019 yılında Yeni Zelanda'nın Christchurch şehrindeki bir cami ve bir İşlam merkezine terör saldırısı yaparak 17 kişinin ölümüne sebep olan Brenton Tarrant, saldırıdan önce bir sosyal medya forumu olan 4Chan'de The Great Replacement adında 87 sayfalık bir manifesto yayınlamıştır. Bu manifestoda Tarrant, Avrupa, Amerikalılar, Avustralya ve Yeni Zelanda olarak tanımladığı Batı'da düşük bir doğum oranı olduğunu fakat buralardaki ülkelerin nüfuslarının giderek arttığından bahsetmektedir (Tarrant, 2019). Bu artışın sebebini ise Batı ülkelerine yapılan toplu g dalgaları, etnik, kültürel ve irksal yer değiştirme olarak açıklamış ve bunun beyaz ırka yapılan bir soykırım olduğunu söylemiştir.

Tarrant manifestosunda kendisiyle röportaj yapar gibi sorular sorup cevaplamıştır. "Kimi temsil ediyorsun" sorusuna şu şekilde cevap vermiştir: "Kendi halkları arasında barış içinde yaşamayı, kendi topraklarında yaşamayı, kendi geleneklerini uygulamayı ve kendi türlerinin geleceğine karar vermeyi isteyen milyonlarca Avrupalı ve diğer etno-milliyetçi halk" (Tarrant, 2019: 13). Bu saldırıyı herhangi desteklediği bir grup emretti mi sorusuna ise "Hayır. Hiçbir grup saldırımı emretmedi, kararı kendim veririm. Yine de, saldırıyı desteklemek için yeniden doğmuş

Tapınak Şövalyeleri ile temasa geçtim ve destek aldım” şeklinde yanıt vermiştir (Tarrant, 2019: 13). Tarrant, ‘Tapınak Şövalyeleri’ni tanımlarken ise milyonlarca kişinin bu grubun bir parçası olduğunu, her iş grubundan insanın bu hareketin bir parçası olduğunu hatta aralarında hali hazırda askeri ve hukuk alanlarında çalışan kişilerin olduğunu söylemiştir. Neden Müslümanları hedef aldığını ise şu şekilde açıklamıştır: “Onlar, daha yüksek doğurganlık oranlarına, daha yüksek sosyal güvene ve güçlü, sağlam geleneklere sahip bir kültürden, halkımın topraklarını işgal etmeye ve etnik olarak kendi halkımın yerini almaya çalışan, bariz, görünür ve büyük bir istilacı grubuydu” (Tarrant, 2019). Tarrant, bu düşüncelere ulaşırken daha önce yapmış olduğu Fransa gezisinden bahsetmiş ve Fransa’nın Müslüman göçmenler tarafından işgal altında olduğunu duyduğunu ama çok inandırıcı bulmadığını, fakat kendi gözleriyle gördükten sonra daha önce duyduklarının çok daha hafif kaldığını söylemiş, aslında durumun bahsedilenden daha korkunç olduğuna manifestosunda yer vermiştir. Yani Tarrant fikirlerinin ya da ideolojisinin sadece okuduğu ya da duyduğu şeyler ile değil aynı zamanda kendisinin tanık olduğu şeyler aracılığıyla oluştuğunu vurgulamıştır.

Yukarıda bahsedilen radikalleşme süreçleri, bu manifestoda anlatılanlar ile düşünüldüğünde Tarrant iç-grup olarak kendisini göçmen karşıtı etno-milliyetçi faşist olarak tanımlamıştır. Beyazların çocuklarına bir gelecek sunan herkesi desteklediğini söylemiş ve beyazları etnik ve kültürel olarak Avrupalı olarak tanımlarken dış-grup olarak etnik ve kültürel olarak Avrupalı olmayanları seçmiştir. Göçmenleri ve kapitalistleri yine dış-grup olarak belirlerken özellikle Müslüman göçmenleri hedef olarak seçmesindeki sebepleri hem yüksek doğum oranlarına sahip olmaları hem de tarihsel olarak Batı’nın düşmanları olması olarak belirtmiştir. Yani Tarrant iç ve dış grupları belirlerken bir dış-grup olarak işgalci tanımlanan göçmenler, iç-grup olan beyazlar için bir tehlike oluşturmaktadır. Göçmenlerin yüksek doğum oranına sahip olması iç-grubun geleceği için bir tehdit iken bu tehdiye yol açan aynı zamanda kültürel Marksistler ve ihanet eden hükümet dışı örgütlerdir (Tarrant, 2019: 72).

O halde Tarrant’ın fikirlerinin oluşmasında etkisi olan komplo teorisine, manifestosuna da adını veren “Büyük Yer Değiştirme” (The Great Replacement) denilebilir. Bu komplo teorisi ise Tarrant’ın manifestosundan önce, Renaud Camus’nün 2012 yılında yazmış olduğu 40 sayfalık bir makelesi sonucunda popüler olmuştur. Camus, gençlik yıllarında sosyalist bir kimlik taşıyan Soğuk Savaş’ın sona ermesinden sonra aşırı-sağ ideolojiyi savunmaya başlayan, 2012 Fransa Cumhurbaşkanlığı Seçimleri’nde aday olan fakat yeterli sayıya erişemeyince Marine Le Pen’i destekleme kararı alan bir yazar, şair ve siyasetçidir.

Camus (2012) bu makalesinde, yerli beyaz Avrupalı nüfusun bilinçli bir şekilde Afrika ve Orta Doğu’dan gelen beyaz olmayan göçmenlerle değiştirildiğine ve bunun sonucunda beyaz ırkın yok olacağına inanmıştır. Camus da Tarrant’ta olduğu gibi, Avrupa’ya Müslüman göçüne dikkat çekmiş; Müslümanların ve diğer ‘beyaz’ olmayan nüfusların beyazlardan çok daha yüksek doğum oranına sahip olduğu teorisine odaklanmıştır (Camus, 2012: 24). Camus, ayrıca dış-grup olarak göçmenleri işaret ederken aynı zamanda onların bazı ‘işbirlikçileri’ olduğunu söylemiştir. Yahudilerin, kadınların, homoseksüellerin, sekülerlerin, düşünce özgürlüğünü savunanların ve politikacıların bu yer değiştirme komplosunun bir parçası olduğunu iddia etmiştir (Camus, 2012: 14-15).

Her ne kadar Camus’nün adını manifestosunda geçirmese de hem manifestosuna vermiş olduğu isim hem de iki metin arasındaki benzerlikler, Tarrant’ın Camus’nün bu makalesinden etkilendiğini göstermektedir. Yani, Camus’nün ortaya attığı komplo teorisi, Tarrant’ın

düşüncelerinin oluşmasında etkili olmuş denilebilir. Camus'nün eserini Tarrant okumamış olsa bile, günümüzde sosyal medya gibi yeni medya teknolojilerinin sayesinde düşüncelerin hızlı ve özgürce dolaşımının olduğunu düşündüğümüzde, bu komplo teorisinden Tarrant'ın etkilendiği söylenebilir. Yeni medyanın olası etkileri konusuna da ilerleyen kısımlarda değinilecektir.

Tarrant'ın Camus'nün bu teorisinden etkilenmiş olma olasılığı çok yüksektir ve bu komplo teorisinin yarattığı anlamı kullanma konusunda yalnız değildir. Onun gibi bir Avustralyalı olan popülist siyasetçi ve aşırı sağcı senatör Fraser Anning de bu teoriyi söylemlerinde kullanmıştır. Anning, Tarrant'ın saldırısı sonrasında Yeni Zelanda'nın göç programını suçlamış ve “Bugün Yeni Zelanda sokaklarında kan dökülmesinin asıl sebebi, Müslüman fanatiklerin buraya göç etmelerini sağlayan göçmenlik politikasıdır” şeklinde bir demeç vermiştir (Independent Türkçe, 2019). Buna ek olarak Anning, Tarrant'ın saldırısından bir yıl önce bir başka komplo teorisini daha Twitter üzerinden dile getirmiş ve Güney Afrika'da beyazlara soykırım yapıldığını söylemiştir (Wilson, 2018). Yukarıda belirtildiği gibi Tarrant da beyazlara soykırım yapıldığını söylemiştir. Yani, Camus, Anning ve Tarrant arasında direkt bir bağlantı olduğu söylenemeyecek olsa bile fikirleri arasında benzerlikler kurulabilmekte bu da komplo teorilerinin sıradan bir yazarın veya popülist bir politikacının ya da bir teröristin düşüncelerini etkilediğini göstermektedir.

Güney Afrika'daki beyazlara soykırım yapıldığı teorisi sadece Anning tarafından dile getirilmemiştir. Aynı zamanda 2011 yılında Oslo saldırılarını yapan Breivik de, kendi manifestosunda bundan bahsetmiştir. Breivik'in, bir diğer vaka olarak bu makalede incelenmesinden önce bir diğer bahsedilmesi gereken husus da Tarrant ile Breivik arasındaki ilişkidir. Tarrant, manifestosunda saldırıdan önce Breivik ile kısa bir temasta bulunduğundan bahsetmiş ve pek çok kişinin yazılarını okuduğunu, ancak yalnızca yine bir Tapınak Sövalyeleri üyesi olan Knight Justiciar Breivik'ten gerçek bir ilham aldığını belirtmiştir (Tarrant, 2019: 24). Bu noktada Tarrant ile Breivik arasında direkt bir bağ olduğu söylenebilir.

#### **4. Breivik ve Avrupa Bağımsızlık Bildirgesi Manifestosu**

Anders Behring Breivik, 2011 yılında Oslo'da önce bombalı saldırı ve sonrasında Utøya Adası'nda Norveç İşçi Partisi'nin organize ettiği Emek Gençliği yaz kampına tek başına yapmış olduğu terör saldırısı ile 77 kişinin ölümüne yol açmıştır. Saldırıdan hemen önce 2083-Bir Avrupa Bağımsızlık Bildirgesi adında İngilizce yazılmış 1500 sayfadan uzun bir manifestoyu internet üzerinden paylaşmıştır. Saldırılarından sonra mahkeme sürecinde verdiği ifadede bu terör saldırısına 2006 yılından beri hazırlandığını söylemiştir (BBC News Türkçe, 2012). Bu uzun manifesto incelendiğinde Tarrant'ın manifestosuyla benzerlikler göze çarptığı gibi, Breivik'in de bazı popüler komplo teorilerinden etkilendiği görülmektedir.

Öncelikle Breivik'in (2011) kendisine hedef olarak seçtiği dış-grupları nasıl tanımladığına bakıldığında İslam önemli bir öteki olarak karşımıza çıkmaktadır. İslam ve onunla ilintili olan grupların dışında, kültürel Marksistler, AB ve AB liderleri/kurumları da yine Tarrant'ta olduğu gibi dış-grubun parçaları olarak gözükmektedir. Hatta bunları ortadan kaldırmadan İslam ile mücadele edilemeyeceğini söylemektedir. Dış-grupları tanımlarken, Breivik, 710 sayfa boyunca farklı başlıklarda, kendisine göre Avrupa'da ve genel olarak dünyada neyin yanlış olduğunu anlatan yazıları hem kendisi yazmış hem de başkalarının yazılarına yer vermiştir. “Bilmeniz gerekenler, tahrif edilmiş tarihimiz ve kültürel Marksist/çokkültürlü propagandanın diğer

biçimleri” olarak geçen bölümde Türklerden Boşnaklar’a, Filistinliler’den Suriyeliler’e kadar bir alternatif tarih okuması görülmektedir. “Avrupa Yanıyor” bölümünde ise Avrupa’nın Müslümanlaşma özelinde yaşadığı sorunları tespit etme çabasıdır. Özellikle ikinci kitap olarak geçen bu bölümde bazı komplo teorilerinden bahsetmiştir.

Bu komplo teorilerine geçmeden önce ise Breivik’in (2011) iç-grup olarak nasıl bir tanımlama yaptığını bakıldığında; bu grubun muhafazakar, kültürel Marksist olmayan, milliyetçi bir kimliğe sahip olan Avrupalılar olarak tanımlandığı görülebilmektedir. Bu iç-grup tanımında yine Tarrant’ın iç-grup tanımı ile bir benzerlik kurulabilmektedir. Buna ek olarak, Breivik, manifestosunda kendisinden “Yüksek Hakim Şövalyesi ve Tapınak Şövalyeleri Avrupa Komutanı ve Ulusal ve Pan-Avrupa Yurtsever Direniş Hareketi”nin birkaç liderinden biri olarak bahsetmektedir. Yine burada, Tarrant’ın ‘Tapınak Şövalyeleri’ vurgusu hatırlatılabilir ve Tarrant’ın Breivik ile güçlü bir bağlantısı olduğu söylenebilir. Bu, kullandıkları benzer söylemlerden ve ideolojilerindeki benzerliklerden anlaşılabilir.

Breivik’in manifestosunda yer verdiği en önemli komplo teorilerinden biri Eurabia komplo teorisidir. Bu komplo teorisinden manifestosunda sıklıkla bahsetmektedir. Öyle ki Eurabia ifadesi tam 174 defa kullanılmış ve ‘Avrupa Yanıyor’ bölümünde “AB’nin Eurabia Projesi (Eurabia Kodu) - AB’nin Avrupa’yı İslamlaştırmaya yönelik kasıtlı stratejisini belgelemek” adında bir başlıkta Fjordman’ın bir makalesini paylaşmıştır. Fjordman, aşırı sağcı Peder Are Nøstvold Jensen’in kullandığı mahlas olup Breivik’in manifestosunda yazılarına sıklıkla başvurduğu bir blogger’dır. Viyana Kapıları<sup>1</sup> (Gates of Vienna) isimli bir websitede yazılar yazan Fjordman, Breivik’i o kadar etkilemiştir ki, Breivik ideolojisini belirtirken Viyana Okulu tanımını yapmış ve önemli düşünürleri arasında Fjordman’ı en başta yazmıştır.

Fjordman’ın bahsettiği ve Breivik’in sıklıkla kullandığı Eurabia teorisi ise ilk kez 1970’lerde kullanılan bir terim olmuştur. Bu terim 2000’lerin başında Bat Ye’or (Nilin kızı) takma adıyla Mısırlı-İngiliz Gisèle Littman tarafından geliştirilmiş ve Avrupa’da bu tarihten sonra popüler olmuştur. Bat Ye’or, İslam uygarlıklarındaki zımmilik terimine vurgu yapmış ve bunu bir İslami gücün kısıtlayıcı ve aşağılayıcı tabiiyetini kölelikten veya ölümden kaçınmak için kabul eden Müslüman olmayan insanların boyun eğdirilmesi olarak ifade etmiştir (Bat Ye’or, 2005: 9). Bat Ye’or’a göre bu anlayış 1300 yıllık cihat anlayışının bir sonucudur. Tarih boyunca Bizans ya da diğer Avrupa güçleri Müslümanların cihatına karşı koymaya çalıştığını fakat yirminci yüzyılda Avrupa’nın tepkisinin artık farklılaştığını söylemiştir. Avrupa, AB kurumlarının yansıttığı gibi, hem zımmiliğe karşı direnişi hem de Kuzey Afrika ve Ortadoğu’nun İslam dünyası ile bütünleşmesi için bağımsızlığı terk etmiştir. Avrupa politikasındaki bu temel değişikliğin en belirgin üç belirtisi, resmi olarak desteklenen Amerikan karşıtlığı, antisemitizm/Siyonizm karşıtlığı ve “Filistinizm”dir. Avrupa politikasının giderek daha görünür hale gelen bu yönlerinin, Avrupa’nın dönüşümüne yönelik genel bir vizyonun yalnızca bileşenleri olduğunu ileri sürmüştür. Bu oluşan yeni jeopolitik varlığa da yeni bir isim vermiştir: Eurabia. Bir gazeteye ise “Şimdi Avrupa’da, giderek daha fazla İslamlaşacak ve Arap ve Müslüman dünyasının siyasi bir uydusu olacak topyekûn bir değişime doğru gidiyoruz” demecini vermiştir (Brown, 2019).

Breivik’e göre de Avrupa, İslam’a teslim olmuş ve kendi kültürünü inkar etmeye, Müslüman ‘vahşetleri’ karşısında sessizce beklemeye, Müslüman göçünü kabul etmeye ve çeşitli ekonomik yardım yöntemleriyle haraç ödemeye zorlandığı bir boyun eğme halindedir. Teoriye

<sup>1</sup> <https://gatesofvienna.net/>



göre suç; komünistler, medya, üniversiteler, camiler ve İslami kültür merkezleri, Avrupalı bürokratlar ve Avrupa-Arap Diyalogu gibi bir dizi gruba aittir. Nitekim Breivik, manifestosunda Avrupalı liderlerin bilinçli bir şekilde bunu tercih ettiğinden Bat Ye'or'a da atıf yaparak açıklamaktadır. Breivik (2011) manifestosunda bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

“...Avrupa'ya petrol ve doğal gaz tedarikini güvence altına almak için Arap dünyasında, özellikle petrol üreten ülkelerde Avrupa ürünleri için büyük pazarlar açarken, Avrupa'nın eski Avrupa sömürgelerinde önemli etki alanlarını sürdürme emellerini kolaylaştırdı. Ayrıca, Müslüman göçünü destekleyerek ve Avrupa'da güçlü bir İslami varlıkla çokkültürlülüğü teşvik ederek Akdeniz'i bir Avrupa-Arap iç denizi haline getirecektir” (s. 288).

Yani Breivik'e göre Müslüman göçü Avrupalı gizli güçlerin isteyerek planladığı bir durumdur. Bu gizli güçlerin Araplar ile gizli bir anlaşması vardır ve bu yüzden sadece Müslümanlar değil aynı zamanda bu Avrupalı gizli güçler de bu komplonun bir parçasıdır.

Breivik'in manifestosunda aynı zamanda, Avrupalı liderler ile Arap liderler arasında gizli bir anlaşmanın önemli maddeleri olduğu, fakat bu maddelerin toplumda infial yaratacağı için bir yere yazılmadığı söylenmektedir (Breivik, 2011: 289). Bu maddeler arasında Arap ülkelerinin Arap dili ve kültürünün Avrupa'da yaygınlaşması için yaptıkları çalışmaların koordinasyonun sağlanması, Avrupa başkentlerinde ortak Avrupa-Arap Kültür Merkezlerinin oluşturulması, Avrupa kurumlarına ve üniversitelerine, Avrupalılara Arapça öğretmek konusunda uzmanlaşmış Arap öğretmenler sağlanması, Arap-İslam medeniyetinin ve çağdaş Arap meselelerinin Avrupa'daki eğitimli kamuoyuna olumlu bir resmini sunmak gibi maddeler vardır.

Breivik, saldırı gerçekleştirdiğı Norveç İşçi Partisi'nden de manifestosunda bekleneceğı gibi olumsuz olarak bahseder. Ona göre İşçi Partisi, Soğuk Savaş sonrasında çokkültürlülüğü yeniden icat etmiş ve yurtdışından getirdiğı kişilere oy hakkı vererek oy ithal etmeye başlamıştır (Breivik, 2011: 563). Avrupa'da büyük oranda artan göç ile birleştiğinde ise, bunun büyük bir sorun olarak karşlarına çıktığını söylemektedir. Aynı zamanda Norveç'te İşçi Partisi önderliğindeki hükümetin, diyalogu geliştirmek için İslam Konseyi ile daha sık bir araya geleceğini içeren açıklamasındaki diyalog geliştirmeye yukarıda bahsedilen gizli maddelerden biri olduğu için vurgu yapmış; aynı zamanda Marksist medyayı ve hükümeti Norveç'i İslamlaştırmak ile suçlamıştır. Bu da aslında bir komplo teorisinin, bu örnekte önce Bat Ye'or'un sonra da Fjordman'ın hakkında kitap ve makaleler yazdığı Eurabia'nın, Breivik'in ideolojisinde önemli bir yeri olduğunu, radikalleşmesinde bir etkisi olabileceğini ve 77 kişinin ölümüyle sonuçlanan terör saldırılarının temelinde yatan sebebi besleyen bir söylemsel araç olabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda yaptıkları saldırılar arasında sekiz yıl olmasına rağmen hem Tarrant'ın hem de Breivik'in manifestolarında benzer ideolojiler ve onları besleyen komplo teorileri ve aynı zamanda benzer iç-grup ve dış-grup tanımlamaları olduğu görülebilmektedir.

Bu bölümü bitirmeden bir başka bahsedilmesi gereken nokta, Eurabia komplo teorisinin sadece terör ile ilişkilendirilemeyeceğı bazı siyasi oluşumların da kullandığı söylemsel bir araç olduğudur. Özellikle Avrupa aşırı-sağ popülist partiler bu teoriye sıklıkla başvurmaktadır. Örnek olarak 2007 yılında Belçikalı sağ popülist parti Vlaams Belang'ın organize ettiğı bir konferans başta Bat Ye'or olmak üzere birçok Eurabia ideologlarını bir araya getirmiş ve bunun düşünceden bir harekete nasıl dönüştürülebileceğı konusunda tartışmışlardır (Brown, 2019). Bir diğer örnekte Hollanda'daki PVV'nin 2010 seçim manifestosuna bakıldığında şu açıklama ile karşılaşılmaktadır: “başkentinin Brüksel olduğu bu örgüt [AB], bağımsız ve tanınabilir bir Hollanda'nın her hatırasını elimizden almak için üzerimize daha fazla İslam empoze etmektedir...”

Brüksel'deki bu kulüp nedeniyle, Avrupa hızla Eurabia oluyor” (Damhuis, 2019). Daha yeni bir örnek olarak ise Almanya'daki Alternatives für Deutschland (AfD) partisine bakılabilir. 2019 Avrupa Parlamentosu seçimlerinden önce parti, Müslüman erkeklerle çevrili, ağzına kahverengi tenli bir parmak yerleştirilmiş çıplak beyaz bir kadını gösteren posterler yayınlamış ve posterin başlığına 'Bize oy verin ki Avrupa Eurabia olmasın' yazmıştır (Bergmann, 2021: 43). Yani bu komplo teorileri sadece marjinal kişiler tarafından üretilip yine bu marjinaler tarafından tüketilmemiş, anaakım siyasetin de bir parçası olmuş ve popülist partilerce siyasi anlatılarının bir parçası olmuş denilebilir. Fakat bu makale sadece komplo teorilerinin sosyal medya aracılığıyla radikalleşme üzerindeki olası etkilerini tartıştığı için popülizm ve komplo teorileri üzerinde daha fazla durulmayacaktır.

### 5. ABD, Aşırı-Sağ Terör, Yeni Medya ve Komplo Teorileri

Brenton Tarrant'ın Christchurch saldırılarından sonra birkaç ay içerisinde ABD'de iki terör saldırısı olmuştur. Bunlardan ilki bir kişinin öldüğü ve 3 kişinin yaralandığı 2019 Poway Sinagog Saldırısı'dır. İkincisi ise Texas'ta bir markette gerçekleşen, 23 kişinin hayatını kaybettiği ve 23 kişinin de yaralandığı 2019 El Paso Saldırısı'dır. Sinagog saldırısını yapan John Timothy Earnest, aynı Breivik ve Tarrant gibi saldırıdan dakikalar önce altı sayfalık bir manifesto yayınlamıştır. 8Chan websitesinde yayınlanan bu manifesto ile Tarrant'ın manifestosu arasında birçok benzerlik vardır. Bu benzerliklerden biri de Earnest'in ve Tarrant'ın benzer komplo teorilerinden etkilenmiş olduğudur. Earnest, Tarrant gibi Avrupa ırklarının soykırımı uğradığından bahsetmiştir (Earnest, 2019). Bu soykırımdan ise bütün Yahudileri sorumlu tutmuş ve Yahudileri beyaz nüfusun Afrika ve Latin Amerika kökenli nüfus ile yer değiştirilmesinde önemli bir rol oynadığı için onları hedef aldığını belirtmiştir. Yani Avrupa bağlamındaki yer değiştirme komplo teorisinde suçlular AB elitleri iken, Amerika Birleşik Devletleri bağlamında suçlular Earnest'a göre Yahudiler olmuştur. Manifestosu incelendiğinde Earnest'ın Tarrant'tan fazlaca etkilendiği söylenebilir. Hatta manifestosunda Tarrant'ın adı on kez geçmektedir (Conway vd., 2019: 13).

El Paso saldırısını yapan Patrick Crusius, Earnest gibi saldırıdan önce 8Chan üzerinden bir manifesto yayınlamıştır. Uygunuz Gerçek (The Inconvenient Truth<sup>2</sup>) adını taşıyan bu dört sayfalık manifestoda Crusius, yapmış olduğu terör saldırısını Hispaniklerin kültürel ve etnik işgaline bir cevap olarak tanımlamıştır (Russo, 2019). Crusius, manifestosunda ırkların karışmasına karşı olduğunu ve gelecekte bunun beyazların soykırımına yol açacağını ifade etmiştir. Aynı zamanda, Texas'ın Latin Amerikalı göçmenler ile dolduğundan ve bu göçmenlerin Amerika'daki etnik kökenler arasında en yüksek doğum oranına sahip olduğundan bahsederek The Great Replacement komplo teorisine benzer bir yaklaşım göstermiştir. Bu da Crusius'un, Tarrant, Earnest ve hatta Breivik ile aynı ya da çok benzer ideolojik tahayyüle sahip olduğu izlenimini vermektedir. Crusius'un beyazların yerine getirildiğini düşündüğü Latin Amerikalı göçmenler düşüncesinde suçladığı kişiler ya da bir diğer şekilde belirtmek gerekirse dış-grup ise Demokrat Parti elitleri ve onları destekleyen büyük şirketler ve aynı zamanda Cumhuriyetçi Parti içerisindeki bu anlayışa sahip bir gruptur.

---

<sup>2</sup> 1993-2001 yılları arasında ABD'de başkan yardımcılığı da yapmış Al Gore'un iklim krizine dikkat çeken 2006 tarihli belgeseli ile aynı adı taşımakta. Crusius, kendisini Tarrant ve Earnest gibi eko-faşist ilan etmiştir. Göçmenlerin, gittikleri yerlerde çevreye zarar verdiğini ve iklim krizinde önemli rol oynadıklarını iddia etmiştir.

ABD’de bu komplo anlatıları sadece sosyal medyada ve radikalleşen veya aşırılığa başvuran kişiler arasında değil aynı zamanda anaakım medyada, anaakım siyasette ya da radikalleşmeyen toplumsal hareketlerde de görülmektedir. Örneğin, Fox News spikeri Tucker Carlson’ın canlı yayında söyledikleri ile Tarrant ve Crasius’un manifestolarında yazanlar arasında benzerlikler kurulmuş, etnik yer değiştirme ve demografik yer değiştirme gibi Tarrant’ın bahsettiği komplo teorilerine o da başvurmuştur (Fearnow, 2021). El Paso terör saldırısından önce ABD Charlottesville’deki beyaz üstünlüğünü savunanların yapmış olduğu ve çıkan olaylarda bir kişinin öldüğü yürüyüş sırasında da atılan sloganlardan biri “Bizi değiştiremezsiniz” olmuştur (Charlton, 2019). Trump ise 2016’da ABD Başkanı seçilmeden önce de beyaz üstünlüğü hakkında tweetler atmış, başkan olduktan sonra ise yukarıda bahsedilen Fox News spikeri Carlson’un Güney Afrika’da beyazlara soykırım yapıldığı haberi üzerine Twitter’a şu şekilde yazmıştır: “Dışişleri Bakanı @SecPompeo’dan Güney Afrika’daki arazi ve çiftliklere el koymaları ve kamulaştırmaları ve çiftçilerin büyük çapta öldürülmesini yakından incelemesini istedim. ‘Güney Afrika Hükümeti şimdi beyaz çiftçilerin topraklarına el koyuyor’” (Williams, 2018). Bu noktada, hem sosyal medyanın hem geleneksel medyanın içiçe girdiği bu dönemde, komplo teorilerinin her iki medyada, anaakım haber ve anaakım siyasette yer aldığı söylenebilir. Yine bu komplo teorilerinin Charlottesville gibi sokak eylemlerinde görünür olduğu ve kitlelerin sloganlaştırdığı yine önemli bir noktadır. Bu gelişmeler ile komplo teorilerinin sadece marjinal olarak kalmadığı, sadece aşırılıkçı, radikalleşmiş kişilerin değil birçok kişinin bu teorilerden etkilendiği ve düşüncelerini etkilediği görülebilir. Kısacası, bu komplo teorilerinin artık gündelik yaşamın da bir parçası haline geldiği söylenebilir.

Tekrar yinelemek gerekirse bu çalışma, komplo teorilerinin sosyal medya ile bireyleri radikalleştirme üzerinde durmaktadır. Bu yüzden bu noktada, radikalleştirme etkisi olabilecek ve yukarıdaki saldırıları yapan kişiler ile de alakalı olabilecek bir websitesi üzerinde durulacaktır: Stormfront. Kurucusu ve hala sahibi Ku Klux Klan’ın (KKK) eski liderlerinden Don Black olan Stormfront internet sitesi beyaz üstünlüğünü savunan Neo-Nazi grupları da içeren bir forum olarak ortaya çıkmaktadır. En eski aşırı-sağ çevrimiçi platformlardan biri olan websitesi 1995 yılında kurulmuş ve beyaz üstünlüğünü savunan kişileri bünyesinde toplayıp sanal sosyalleşme ortamı yaratan ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlayan özellikle ABD’deki en popüler sitelerinden biri olmuştur. 2005 yılındaki bir araştırmaya göre Stormfront, internet üzerindeki 338. en büyük forum olmuştur (Kim, 2005). Bu makalenin yazıldığı tarihte siteye üye 368,151 kişi vardır ve 1,075,483 başlıkta 13,918,083 yorum bulunmaktadır<sup>3</sup>. Site, yukarıda da bahsedilen bir kişinin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan Charlottesville olaylarından sonra servis sağlayıcısı şirket tarafından kısa süreliğine kapatılmış fakat bugün hala yayınına devam etmektedir. Hatta eski KKK lideri Don Black her gün bir saat süren bir radyo yayını yapmaktadır.

Stormfront’taki bu araştırmayla alakalı başlıklar incelendiğinde ilk olarak “Siyaset ve Devam Eden Krizler” başlığı ön plana çıkmaktadır. Bu başlıktaki alt-başlıklardan birisi ise Beyaz Saray’dan talep edilen “Beyaz Soykırımını Durdurun” başlığıdır. “Siyaset ve Devam Eden Krizler” başlığındaki diğer konulara bakıldığında ise 953 sayfaya sahip “Yahudiler Tehlikelidir”, 47 sayfalık “İslamik Hastalık” ve 241 sayfalık “Beyazlar, ABD ve Avrupa’da Azınlık Oluyor” başlıkları en aktif başlıklar olarak görülebilmektedir. “Beyazlar, ABD ve Avrupa’da Azınlık Oluyor” başlığı 2006 yılında başlatılmış olup 2408 adet yorumun sonuncusu 23 Aralık 2021 tarihinde yazılmıştır. İkinci olarak, bu makale ile alakalı başlıklardan bir diğeri “İdeoloji ve

<sup>3</sup> www.stormfornt.org

Felsefe” başlığıdır. Bu başlık altındaki konular arasında “Nasyonel Sosyalizm” başlığı en aktif konulardan biri olarak dikkat çekmektedir. Öyle ki bu konu başlık olarak 2008 yılında açılmış 512 sayfa yorum yapılmış ve 5111 yorumun sonuncusu 01 Ocak 2022 tarihinde yazılmıştır. En çok yanıt verilen konu başlıklarından bir diğeri ise “Beyaz Milliyetçiliğin On Ebedi Gerçeği” isimli başlıktır. 2011 Yılında açılmış olan bu başlığın ilk yorumunda bu on gerçekten ilki “Bir Beyaz Milliyetçi, ırkını her şeyin üstünde tutar ve Beyaz Milliyetçilik davasını ve halkımızın ilerlemesi için gerekli her türlü fedakarlığı yapar”; ikincisi “Bir Beyaz Milliyetçi, halkımızın varlığını ve beyaz çocukların geleceğini güvence altına almak için elinden gelen her şeyi yapar” ve son madde ise “Bir Beyaz Milliyetçi asla teslim olmaz, asla geri çekilmez ve herhangi bir yenilgiyi kabul etmektense ölmeyi tercih eder” olmuştur. Bu ilk yorum sonrasında 308 yorum daha yapılmış, sonuncusu 8 Ağustos 2021 tarihinde yapılmış ve neredeyse bütün yorumlar olumlu olmuştur. Bu maddeler incelendiğinde yukarıda bahsedilen terör saldırılarını yapan kişilerin ideolojileriyle paralellik kurulabilir. Tarrant ya da Breivik gibi teröristler ideolojilerinden beyaz üstünlüğünü benimsemiş, beyazların güvenliğinden ve geleceğinden bahsetmiştir. Yapmış oldukları saldırıları da “ellerinden gelen tek şey” olarak meşrulaştırmış, aralarından bazılarının ölebileceklerini söyleyerek kendilerini feda edebileceklerinin altını çizmiştir.

Stormfront daha çok ABD merkezli olsa da aynı zamanda “Uluslararası” adı altında farklı ülkeler hakkında da tartışmaların yaşandığı alt başlıklara sahiptir. Nitekim forumun ambleminde “Dünya Çapında Beyaz Gururu” (White Pride World Wide) yazmaktadır. Bu başlık altında Stormfront Avrupa, Stormfront Güney Afrika, Stormfront Britanya veya Avustralya ve Yeni Zelanda’ya odaklanan Stormfront Downunder<sup>4</sup> forumları bulunmaktadır. Bu başlıklarda sadece Amerikan vatandaşları değil aynı zamanda dünyanın diğer bölgelerinden kişiler de yorumlar yapmaktadır. Bu özelliğiyle Stormfront’un etkileşim alanının sadece ABD ile kalmadığı aynı zamanda uluslararası özellik taşıdığı söylenebilir.

Bu araştırmayla daha yakından olan ilgisine, yani komplo teorilerinin bu websitesinde yer alıp almadığına bakıldığında Stormfront’un komplo teorileri açısından zengin olduğu gözükmektedir. Aynı zamanda yukarıda bahsedilen Eurabia, Great Replacement veya Beyaz Soykırımı komplo teorilerinin sıklıkla tartışıldığı bir alandır. Örneğin en uzun süren başlıklardan biri 4191 yorumun yapıldığı 2006 yılında başlatılmış olan İlluminati/Hür Masonlar başlığıdır<sup>5</sup>. Burada Yahudiler hakkında birçok komplo teorisi paylaşılmıştır. Bir diğer başlıkta Angela Merkel’in 2017 yılında Avrupa’ya sınırsız göç istediği yönünde bir başlık açılmış ve bu başlıkta beyaz soykırımı yapılacağı yönünde düşünceler belirtilmiştir<sup>6</sup>. Bir diğer örnekte 2019 yılında Paris’te bulunan Notre Dame Katedrali yangını sırasında açılan başlıkta daha yangının sebebi anlaşılmeden birçok kişi yangını beyaz olmayan kişilerce veya Müslümanlarca çıkarıldığına emin olduğunu yazmıştır<sup>7</sup>. Bazı kullanıcılar ise bunun arkasında daha derin güçlerin olabileceğini ve katedrali yıkıp yerine camii yapılabilmesi için kundaklanmış olabileceğini düşünmüşlerdir. Eurabia komplo teorisine başvurulması ve hatta işin içinde Yahudilerin de olması yine aynı başlıkta görülen komplo teorileridir. 2018 tarihli bir başlık olan “Yahudiler şimdi Beyazların silahsızlanması için çok zorluyor” başlığında Yahudiler’in “Beyaz” Amerikalıların yerlerini

<sup>4</sup> Downunder, Avustralya ve Yeni Zelanda’yı tanımlamak için kullanılan bir tabir.

<sup>5</sup> İlluminati/Freemason Thread. Erişim adresi: <https://www.stormfront.org/forum/t825537/>

<sup>6</sup> Merkel: “I want unlimited immigration to Europe” even if that means native population replacement = White genocide. Erişim adresi: <https://www.stormfront.org/forum/t1219987/>

<sup>7</sup> Notre Dame on fire in Paris. Erişim adresi: <https://www.stormfront.org/forum/t1277113/>

Hispanikler ile değiştirdiği hakkında bir komplo teorisine rastlanmıştır<sup>8</sup>. Kısacası komplo teorilerinin bu forumda popöler olduğu ve kullanıcılar tarafından üretilirken aynı zamanda tüketildiği ve yeniden üretildiği söylenebilir.

Nitekim Breivik, manifestosunu ilk olarak Stormfront'taki iki kullanıcıyla paylaşmıştır (Kamali, 2021: 240; Williams vd., 2021: 6). Uzun süredir bu siteyi takip ettiği bilinmektedir ve sitenin kurucusu eski KKK lideri Don Black, Breivik'in yapmış olduğu "aşırıcı" paylaşımlar sebebiyle bir süre sonra engellendiğini söylemiştir (Newcomb, 2014). Yani Breivik'in bu sitedeki tartışmalardan etkilendiği ya da ideolojisini bu sitede yaydığı ya da yaymaya çalıştığı söylenebilir. Hem yukarıda manifestosunda belirttiği iç-grup ve dış-grup tanımları, hem ideolojisi hem de kullandığı komplo teorileri bu sitedekiler ile benzerlikler taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında Breivik'in yeni medyada aktif olduğu ve radikalleşmesinde bu medyanın bir etkisi olabileceği söylenebilir.

Daha önce bahsedilen diğer teröristlere bakıldığında yine geleneksel medyanın dışında aktif oldukları görölmektedir. Tarrant, Earnest ve Crusius da Breivik gibi manifestolarını yeni medyada fakat bu sefer Scribd, 4chan/8chan gibi çevrimiçi websitelerde yayınlamışlardır (Kamali, 2021: 242). Bu da yeni medyanın teröristler açısından hem radikalleşme hem de seslerini duyurma açısından önemli bir alan olduğunu göstermektedir. Bowman-Grieve (2009), aşırı-sağ teröristlerin internet ve sağladığı alanlar sayesinde sanal bir cemaat oluşturduğunu belirtmiştir. Bu sanal sosyal ortamda radikalleşen bireyler bilgi paylaşımı yapmakta ve terörist aktivite için teşvik yaratabilmektedirler. Breivik, Tarrant, Earnest ve Crusius'un manifestoları incelendiğinde de teröristlerin bu sanal cemaatlerde yer alarak birbirlerinden etkilenmiş olduğu söylenebilir. Bu, manifestolarında yer verdikleri komplo teorilerinden ve bu komplo teorilerine göre tanımlanan iç ve dış gruplardan anlaşılabilir. Yani Great Replacement, Eurabia ve beyaz soykırımı gibi komplo teorilerinin çeşitli sosyal medya alanlarında ya da sanal cemaatlerde yer alması daha fazla kişinin radikalleşmesinde bir rol oynadığı iddia edilebilir.

## 6. Sonuç

Sonuç olarak Breivik, Tarrant, Earnest ve Crusius gibi beyaz üstünlüğünü savunan aşırı sağcı teröristlerin manifestolarından, hedeflerini haklı çıkarmak için komplo anlatılarını kullandıkları söylenebilmektedir. Bu komplo teorisinde oluşan anlatılar, teröristlerin kimliklerinin, ideolojilerinin bir parçası olmaktadır. Onların açısından dezavantajlı grupların kimler olduğu ve hangi grupları tehdit olarak gördükleri yani iç-grup ve dış grup olarak kimleri tanımladıkları bu komplo teorilerinden anlaşılabilir. Berger'in (2018) dediği gibi komplo teorileri bir kriz anlatısını inşa etmek için kullanılmış gerçek çatışmalar ile hayali veya uydurma bilgilerin karıştırılmasına sebep olmuşlardır. Böylece komplo teorileri iç-grup ile dış-grup arasında bir bölünme yaratmış ve bu ayrım giderek büyümüştür. Sonuç olarak, yukarıda bahsedilen teröristlerde radikalleşmeye ve aşırılışmaya yol açmıştır denilebilir. Breivik'in manifestosunda yer verdiği komplo teorilerinin birçoğu Breivik'in gündelik yaşamında deneyimlediği şeylerin çok ötesinde olmasına rağmen bu komplo teorilerinden etkilenmiş ve ideolojisinin bir parçası haline getirmiştir. Aynı şekilde Tarrant da hem Breivik'in yazdıkları ve yaptıklarından etkilenmiş hem de benzer komplo teorilerinin ideolojisini etkilemesine izin

---

<sup>8</sup> The Jews are pushing very hard now for White disarmament. Erişim adresi: <https://www.stormfront.org/forum/t1241967/>

vermiştir. Bu örneklerde incelenen Eurabia, Great Replacement, Beyaz Soykırımı gibi komplo teorileri; bağlamına göre değişerek Müslümanlar, Yahudiler, elitler, Marksistler veya AB kurumları gibi dış-grupları ötekileştirirken ve hedef gösterirken beyaz Avrupalıları ise mağdur göstermektedir. Breivik ya da Tarrant yapmış oldukları terör saldırılarını meşrulaştırırken komplo teorilerindeki bu anlatıları ve anlamları kullanmışlardır.

Aynı şekilde ABD’de saldırılar yapan Earnest ve Crusius, Breivik’in manifestosuna ya da saldırılarına atıfta bulunmasalar bile Tarrant’a atıfta bulunmuşlardır. Buradan çıkabilecek iki sonuç vardır. Birincisi, bu saldırıları yapanları birbirlerine bağlayan şeylerden birisi benzer komplo teorilerini tüketmeleri ve kendi bağlamlarında yeniden üretmeleridir. Bu komplo teorilerindeki ‘ötekiler’ ile mücadele etmek için terör yolunu seçmişlerdir. Bir kez daha belirtilmelidir ki bütün komplo teorileri aşırılığa yol açmamakta ya da her birey komplo teorilerinden aynı şekilde etkilenmemektedir. Fakat görülmektedir ki makalede önceden incelenen teröristlerin tahayyüllerinde komplo teorileri aşırı düşüncelere sebep olmak için önemli anlatılar sunmaktadır.

Bir diğer bahsedilmesi gereken sonuç ise bu komplo anlatılarına yayılma fırsatı veren yeni medyadır. Yeni medya veya sosyal medyanın da etkisiyle bu saldırıları yapan kişileri “yalnız kurt” olarak tanımlamak yerine bu kişilerin sanal ya da siber bir cemaatin üyeleri olduğu görülebilir. Bu kişiler saldırıları tek başlarına yapmış olsalar da aslında benzer düşüncelere sahip büyük bir cemaatin üyeleridirler. Yine bu cemaat içindeki herkesin terörist olduğu söylenemezse de bu cemaatler, aşırı düşüncelerin yer aldığı mekanlar olarak tanımlanabilir. Böylece bu sanal cemaatte olup bu düşünceleri ve komplo anlatılarını tüketen kişilerin sanal bir sosyalleşme vasıtasıyla aşırı düşüncelere sahip olabileceği düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Nitekim Stormfront örneği ile gündelik yaşamda yaşanan olayların komplo teorileri ile nasıl açıklanıp bazı grupların nasıl hedef gösterildiği ya da olaylardan sorumlu tutulduğu yukarıda incelenmiştir.

Son olarak bahsedilmesi gereken şey ise doğrudan bu makalenin konusu olmasa da komplo teorilerinin sadece yeni medya ile yayılmadığı, gündelik yaşamda olduğu kadar politik alanda da artan oranda karşımıza çıktığıdır. Özellikle popülist aşırı-sağ partilerin bu teorilere sıklıkla başvurduğu ve siyasi alana da bu teorileri taşıdıkları görülmektedir. Bu ise komplo teorilerinin sadece marjinal gruplar ya da kişiler tarafından tüketilmemesine, giderek anaakım içerisinde de yer almasına ve daha fazla kişi tarafından tüketilmesine neden olacaktır. Bu da radikalleşme ya da aşırılığa bağlamında daha fazla kişinin bu teorilerden etkilenebileceği sonucunu doğurmaktadır.

#### **Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı**

Etik kurul izni ve/veya yasal/özel izin alınmasına gerek olmayan bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

#### **Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı**

Yazar, makalenin tamamına yalnız kendisinin katkı sağlamış olduğunu beyan eder.

#### **Araştırmacıların Çıkar Çatışması Beyanı**

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

## Kaynakça

- Aistrophe, T. and Bleiker, R. (2018). Conspiracy and foreign policy. *Security Dialogue*, 49(3), 165-182. <https://doi.org/10.1177/0967010617748305>
- Albertazzi, D. and McDonnell, D. (2015). *Populists in power*. New York: Routledge.
- Atran, S. (2003). Genesis of suicide terrorism. *Science*, 299(5612), 1534-1539. doi:10.1126/science.1078854
- Barkun, M. (2003). *A culture of conspiracy: Apocalyptic visions in contemporary America*. CA: University of California Press.
- Bartlett, J. and Miller, C. (2010). *The power of unreason: Conspiracy theories, extremism and counter-terrorism*. London: Demos.
- BBC News Türkçe. (2012). Breivik Ütöya katliamını anlattı. Erişim adresi: [https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/04/120420\\_breiviklast](https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/04/120420_breiviklast)
- Berger, J.M. (2018). *Extremism*. London: MIT Press.
- Bergmann, E. (2021). The Eurabia conspiracy theory. In A. Önnerfors and A. Krouwel (Eds.), *Europe: Continent of conspiracies: Conspiracy theories in and about Europe* (pp. 36-53). London: Routledge.
- Blanuša, N. and Hristov, T. (2020). Psychoanalysis, critical theory and conspiracy theory. In M. Butter and P. Knight (Eds.), *Routledge handbook of conspiracy theories* (pp. 67-80). New York: Routledge.
- Bowman-Grieve, L. (2009). Exploring “Stormfront”: A virtual community of the radical right. *Studies in Conflict & Terrorism*, 32(11), 989-1007. <https://doi.org/10.1080/10576100903259951>
- Breivik, A.B. (2011). 2083: A European declaration of independence. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/r/2010-2019/WashingtonPost/2011/07/24/National-Politics/Graphics/2083+-+A+European+Declaration+of+Independence.pdf>
- Brown, A. (2019). The myth of Eurabia: How a far-right conspiracy theory went mainstream. Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2019/aug/16/the-myth-of-eurabia-how-a-far-right-conspiracy-theory-went-mainstream>
- Camus, R. (2012). The great replacement. Retrieved from [https://media.128ducks.com/file\\_store/d92a5993707de0bea0b3102d4413a84ae61ab68851f0a71939a0878a93ed789e.pdf](https://media.128ducks.com/file_store/d92a5993707de0bea0b3102d4413a84ae61ab68851f0a71939a0878a93ed789e.pdf)
- Charlton, L. (2019). What is the great replacement? Retrieved from <https://www.nytimes.com/2019/08/06/us/politics/grand-replacement-explainer.html>
- Conway, M., Scrivens, R. and Macnair, L. (2019). *Right-wing extremists' persistent online presence: History and contemporary trends* (International Centre for Counter-Terrorism Research Report). Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep19623.pdf>
- Damhuis, K. (2019). “The biggest problem in the Netherlands”: Understanding the Party for Freedom’s Politicization of Islam. Retrieved from <https://www.brookings.edu/research/the-biggest-problem-in-the-netherlands-understanding-the-party-for-freedoms-politicization-of-islam/>
- Doty, R.L. (1993). Foreign policy as social construction: A post-positivist analysis of US counterinsurgency policy in the Philippines. *International Studies Quarterly*, 37(3), 297-320. <https://doi.org/10.2307/2600810>
- Earnest, J.T. (2019). An open letter. Retrieved from <https://bcsh.bard.edu/files/2019/06/Earnest-Manifesto-042719.pdf>
- Eberl, J.M., Huber, R.A. and Greussing, E. (2021). From populism to the “plandemic”: Why populists believe in COVID-19 conspiracies. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 31, 272-284. <https://doi.org/10.1080/17457289.2021.1924730>
- Epstein, C. (2008). *The power of words in international relations: Birth of an anti-whaling discourse*. London: The MIT Press.

- Fearnow, B. (2021). Fox News' Tucker Carlson, white supremacist manifestos 'eerily' similar, 'daily show' mash-up suggests. Retrieved from <https://www.newsweek.com/fox-news-tucker-carlson-white-supremacist-manifestos-eerily-similar-daily-show-mash-suggests-1582624>
- Fenster, M. (2008). *Conspiracy theories: Secrecy and power in American culture*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Green, R. and Douglas, K.M. (2018). Anxious attachment and belief in conspiracy theories. *Personality and Individual Differences*, 125, 30–37. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.12.023>
- Holzschleiter, A. (2014). Between communicative interaction and structures of signification: Discourse theory and analysis in international relations. *International Studies Perspectives*, 15(2), 142-162. <https://doi.org/10.1111/insp.12005>
- Independent Türkçe. (2019). Avustralyalı sağcı senatörden Yeni Zelanda yorumu: Bu saldırı Müslümanları suçsuz yapmaz. Erişim adresi: <https://www.indyurk.com/node/19286/d%C3%BCnya/avustralyal%C4%B1-sa%C4%9Fc%C4%B1-senat%C3%B6rden-yeni-zelanda-yorumu-bu-sald%C4%B1r%C4%B1-m%C3%BCsl%C3%BCmanlar%C4%B1-su%C3%A7suz>
- Kamali, S. (2021). *Homegrown gate: Why white nationalists and militant Islamists are waging war against the United States*. California: University of California Press.
- Kim, T.K. (2005). Hate website Stormfront sees rapid growth of Neo-Nazi community. Retrieved from <https://www.splcenter.org/fighting-hate/intelligence-report/2005/hate-website-stormfront-sees-rapid-growth-neo-nazi-community>
- Lee, B. (2020). Radicalisation and conspiracy theories. In M. Butter and P. Knight (Eds.), *Routledge handbook of conspiracy theories* (pp. 344-356). New York: Routledge.
- Mudde, C. (2004). The populist zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541-563. <https://doi.org/10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x>
- Nefes, T.S. and Romero-Reche, A. (2020). Sociology, social theory and conspiracy theory. In M. Butter and P. Knight (Eds.), *Routledge handbook of conspiracy theories* (pp. 94-107). New York: Routledge.
- Newcomb, A. (2014). Stormfront website posters have murdered almost 100 people, watchdog group says. Retrieved from <https://abcnews.go.com/>
- O Tuathail, G. and Agnew, J. (1992). Geopolitics and discourse: Practical geopolitical reasoning in American foreign policy. *Political Geography*, 11(2), 190-204. [https://doi.org/10.1016/0962-6298\(92\)90048-X](https://doi.org/10.1016/0962-6298(92)90048-X)
- Oliver, J.E. and Wood, T.J. (2014). Conspiracy theories and the paranoid style(s) of mass opinion. *American Journal of Political Science*, 58(4), 952-966. <https://doi.org/10.1111/ajps.12084>
- Olmsted, K.S. (2009). *Real enemies: Conspiracy theories and American democracy, World War I to 9/11*. New York: Oxford University Press.
- Panizza, F. (2005). *Populism and the mirror of democracy*. New York: Verso.
- Swami, V., Coles, R., Stieger, S., Pietschnig, J., Furnham, A., Rehim, S. and Voracek, M. (2011). Conspiracist ideation in Britain and Austria: Evidence of a monological belief system and associations between individual psychological differences and real-world and fictitious conspiracy theories. *British Journal of Psychology*, 102(3), 443-463. doi:10.1111/j.2044-8295.2010.02004.x
- Rousis, G.J., Richard, F.D. and Wang, D.Y.D. (2020). The truth is out there: The prevalence of conspiracy theory use by radical violent extremist organizations. *Terrorism and Political Violence*, Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/09546553.2020.1835654>
- Russo, C.H. (2019). El Paso shooting suspect may have shared anti-immigrant manifesto before attack. Retrieved from [https://www.huffpost.com/entry/patrick-crusius-manifesto-el-paso-shooting\\_n\\_5d460ba5e4b0aca3411ec308](https://www.huffpost.com/entry/patrick-crusius-manifesto-el-paso-shooting_n_5d460ba5e4b0aca3411ec308)
- Tarrant, B. (2019). The great replacement: Towards a new society. Retrieved from [https://commons.wikimannia.org/images/Tarrant\\_Brenton\\_-\\_The\\_Great\\_Replacement.pdf](https://commons.wikimannia.org/images/Tarrant_Brenton_-_The_Great_Replacement.pdf)



- Van Kessel, S. (2015). *Populist parties in Europe: Agents of discontent?* Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Van Prooijen, J.W. and Acker, M. (2015). The influence of control on belief in conspiracy theories: Conceptual and applied extensions. *Applied Cognitive Psychology*, 29(5), 753-761. <https://doi.org/10.1002/acp.3161>
- Williams, H.J., Evans, A.T., Mueller, E.E., Downing, B. and Ryan, J. (2021). *The online extremist ecosystem: Its evolution and framework for separating extreme from mainstream*. CA: RAND Corp.
- Williams, J. (2018). Trump's tweet echoing white nationalist propaganda about South African farmers, explained. Retrieved from <https://www.vox.com/policy-and-politics/2018/8/23/17772056/south-africa-trump-tweet-afriforum-white-farmers-violence>
- Wilson, J. (2018). Fraser Anning claims that South African farmers are at risk of genocide. Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2018/mar/26/fraser-anning-claims-that-south-african-farmers-are-at-risk-of-genocide>
- Yablokov, I. (2014). Pussy riot as agent provocateur: Conspiracy theories and the media construction of nation in Putin's Russia. *Nationalities Papers*, 42(4), 622-636. <https://doi.org/10.1080/00905992.2014.923390>
- Ye'or, B. (2005). *Eurabia: The Euro-Arab axis*. Taeneck: Fairleigh Dickinson University Press.

## **AN ANALYZE ON FAR-RIGHT TERRORISM, CONSPIRACY THEORIES AND THE NEW MEDIA**

### **EXTENDED SUMMARY**

#### **Purpose**

With the effect of globalization, demographic changes and increasing right-wing populist movements, far-right terrorism based on white supremacy gives new examples every day. Compared to other types of terrorism, the frequency of these attacks, which have more individual characteristics and result in less death toll, is increasing, so it emerges as an important issue. The 2011 Oslo Attacks, the 2019 Christchurch Attack in New Zealand or the 2019 El Paso Attack in the United States can be given as examples of such terrorist attacks that have taken place in the last decade. Although these attacks can be thought of as national terrorist attacks at first glance, considering that the terrorists who carried out the attacks are fed by similar ideologies and similar media sources, they should also be evaluated within the scope of international security. It can be said that the spread of the ideologies of these terrorist attacks is getting easier, especially considering that the new media created and the possibilities of being aware of each other have diversified. As a matter of fact, when the manifestos of Breivik, who carried out the Oslo attack, and Tarrant, the perpetrator of the Christchurch attack, or Crusius, who carried out the El Paso attack, are examined, some similarities stand out. This shows that terrorists who carry out lone-wolf attacks at different times and in different geographies are actually affected by extensive communication networks. Thus, the aim of this study is to show how terrorists and terrorist groups with far-right ideology advocating white supremacy are influenced by each other and to examine the role of new media and conspiracy theories in this regard.

#### **Literature**

When we evaluate conspiracy theories, which different sciences and disciplines have different definitions such as psychology, sociology, political science or more recently, international relations in the context of terrorism, we can say that it is a part of the process that increases the radicalization of extremist groups. Bartlett and Miller (2010) mention that this happens in three stages: First, conspiracy theories determine the positions of the 'other' or enemy and oneself in opposition. Second, conspiracy theories portray groups in society as black and white, and delegitimize any moderate or dissident voices in between. Finally, they can encourage a group to resort to violence, acting as rhetorical tools that portray violence both to the group itself and to its wider supporters, to "wake" people from their slumber.

At the same time, according to Rousis et al. (2020), belief in conspiracy theories is linked to a general distrust of the narratives of the institutions that govern society, and these conspiracy theories can create a context in which tacit support for terrorism is normalized. “Exposure to conspiracy theories that condone, or at least do not condemn, violence against civilians for a political purpose can normalize this behavior and make it more likely to resort to terrorism” (Rousis et al., 2020, p. 2).

According to Berger (2018), real conflicts such as political disagreements or violent conflicts between in-group and out-group are mixed with fictitious or fabricated information to construct a crisis narrative. Conspiracy theories are among the tools that extremist ideologues use to explain real or perceived issues affecting the ingroup. Conspiracy theories create a division between the in-group and the out-group, and this distinction grows. This, in turn, can lead to radicalization and extremism. Also Lee (2020: 344), conspiracy theories can provide clear and unambiguous narratives by structuring the world according to in-groups and out-groups, reinforcing the sense of specialty stemming from access to insider information, and increasing the overall appeal of extremist narratives.

### **Methods**

The aim of this study is to show how terrorists and terrorist groups with far-right ideology advocating white supremacy are influenced by each other and to examine the role played by the new media and conspiracy theories in this regard. Therefore, the manifestos published by the people who carried out the terrorist attack are examined in details. Their discourse around conspiracy theories and the resemblance between their discourses are analysed. To show the effect of the new media, the research examined *Stormfront* by looking at its sections mostly on conspiracy theories.

### **Results**

As a result, it can be said that conspiracy narratives can be used to justify their goals from the manifestos of far-right terrorists defending white supremacy such as Breivik Tarrant and Crusius. The narratives formed in this conspiracy theory become a part of the identities and ideologies of terrorists. It can be understood from these conspiracy theories who the disadvantaged groups are from their point of view and which groups they see as a threat, that is, who they define as in-group and out-group.

Conspiracy theories have led to the radicalization and extremism of the terrorists mentioned above. Although many of the conspiracy theories Breivik included in his manifesto were far beyond what Breivik experienced in his daily life, he was influenced by these conspiracy theories and made them a part of his ideology. Likewise, Tarrant was both influenced by what Breivik wrote and did, and allowed similar conspiracy theories to influence his ideology. While conspiracy theories such as *Eurabia*, *Great Replacement*, and the White Genocide examined in these examples, depending on the context, marginalize and target out-groups such as Muslims, Jews, elites, Marxists or EU institutions, they show white Europeans as victims. Breivik or Tarrant used these narratives and meanings in their conspiracy theories while legitimizing their terrorist attacks.

Likewise, Earnest and Crusius, who made attacks in the USA, referred to Tarrant even though they did not refer to Breivik's manifesto or his attacks. There are two possible outcomes from this. First, one of the things that binds the perpetrators of these attacks together is that they consume similar conspiracy theories and reproduce them in their own context. They chose the path of terror to fight the "others" in these conspiracy theories.

Second is the new media gives these conspiracy narratives an opportunity to spread. With the influence of new media, it can be claimed that these people are members of a virtual or cyber community instead of defining them as "lone wolves". Even if these individuals carried out the attacks alone, they are actually members of a large community of like-minded people. This reveals the idea that people who are in the virtual community and consume these thoughts, conspiracy narratives can have extremist thoughts through a virtual socialization. As a matter of fact, with the example of *Stormfront*, how the events in daily life are explained with conspiracy theories and how some groups are targeted or held responsible for the events has been examined.